

Beslut

**efter granskning av elevers tillgång till läroböcker och
andra läromedel i grundskolan Ulvsättraskolan i
Järfälla kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en granskning på Ulvsättraskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i grundskolan.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Ulvsättraskolan i Järfälla kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.
- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.
- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 3 augusti 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:10145) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Ulvsättraskolan i Järfälla kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan de teoretiska ämnena om lärare använder läroböcker i undervisningen för att skapa överblick och sammanhang i ämnet, främja progression i elevernas lärande och för att stärka deras ämnesintresse.

I intervjuer med lärare och elever framkommer att det finns en genomgående tanke för hur läroböcker ska användas i undervisningen på skolan. Lärare på både låg- och mellanstadiet uppger att läroböcker används i de flesta ämnen och årskurser och att de använder dem ofta under lektionerna. Lärare berättar att läroböckerna är aktuella och relevanta och anpassade efter läroplanen och de beskriver hur de medvetet använder läroboken som en stomme i undervisningen för att skapa överblick och sammanhang för eleverna. Det finns lärarhandledningar till läroböckerna och lärare använder sig av dessa för att planera sina lektioner. Lärare använder läroboken som ett stöd för att skapa progression i elevernas lärande. Till exempel berättar lärare om en långsiktig plan som de har tagit fram för att skapa progression genom att använda samma läroboksserie i årskurserna inom stadierna.

Det framkommer i intervjuer med lärare och elever att tillgången till läroböcker i vissa ämnen dock är begränsad och att de inte används i samma omfattning som inom de andra teoretiska ämnena. I ämnet teknik på mellanstadiet finns läroböckerna i klassuppsättningar som eleverna delar på och enligt elever används de inte läroboken särskilt ofta under lektionerna. Elever berättar också att de inte har använt läroboken alls i årskurs 6 utan i stället har lärverktyg legat till grund för undervisningen. Lärare berättar dock att de har köpt in nya läroböcker i teknik som eleverna kommer att få tillgång till under vårterminen. Av intervjuer med lärare på lågstadiet framgår likaså att tillgången till läroböcker i ämnena teknik är begränsad och så även i ämnet engelska. Elever i årskurs 3 har endast arbetsböcker i dessa ämnen och inte en grundbok. Det framkommer även att elevernas arbetsböcker i engelska inte tillhör samma läroboksserie som lärarhandledningen. Eftersom arbetsboken inte helt stämmer överens med de teman som lärarhandledningen tar upp så väljer lärarna att arbeta med valda delar av arbetsboken. Lärare uppger att de i kollegiet har kommit överens om att det är tillräckligt att eleverna har arbetsböcker på lågstadiet och att eleverna kan vänta med att använda grundböcker tills de börjar på mellanstadiet.

Av intervjuer med lärare framgår att de integrerar läroboken som en del av undervisningen för att väcka elevernas intresse för ämnet. Genom att till exempel ställa intresseväckande frågor till eleverna om ämnet skapar det nyfikenhet och förståelse vilket gör att eleverna vill fördjupa sig i ämnet genom att läsa i läroboken. Lärare beskriver att eleverna uppskattar sina

läroböcker, att de blir mer intresserade av ämnet och att deras motivation ökar genom att arbeta i en egen lärobok. I intervju med elever framkommer att eleverna tycker att vissa läroböcker väcker deras intresse mer än andra. Elever ger exempel på läroböcker som de tycker om, som innehåller många olika sorters texter och texter som relaterar till deras verklighet.

I intervjuer med lärare framkommer att de utifrån elevernas läsförmåga väljer läroböcker och metoder som kan bidra till att utveckla elevernas läsförståelse. Lärare på lågstadiet berättar till exempel att det finns flera olika nivåer i läroböckerna i ämnet svenska vilket gör att de kan träna läsförståelse och läsförmåga utifrån elevernas olika förutsättningar. Lärarna har nyligen köpt in en ny lärobok i svenska som innehåller flera olika texttyper, mer varierad struktur och bättre begreppsförståelse. Även inom ämnet matematik arbetar de med läsförståelse. Lärare berättar till exempel att de tar ut nyckelord i problemlösningstal tillsammans med eleverna för att eleverna bättre ska förstå vad som efterfrågas i uppgiften. Lärare på mellanstadiet berättar om olika metoder de använder för att utveckla elevernas läsförmåga. En av metoderna är att arbeta med rubriker för att hitta svar i texterna. Lärarna och eleverna pratar om svåra ord och begrepp samt arbetar med att hitta ledtrådar i texterna och att läsa mellan raderna. Eleverna får läsa texter i läroboken enskilt, i par eller tillsammans. Lärare uppger att de inte har sett att det finns skillnader i läsförståelse mellan flickor och pojkar.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.

I intervjuer med lärare och elever på mellanstadiet framkommer att lärarna tillsammans med eleverna går igenom vad de ska arbeta med i läroboken, muntligt såväl som skriftligt på tavlan. Lärare använder också digitala tavlor för att gå igenom uppgifter tillsammans. Elever berättar att i ämnet matematik går de först igenom uppgifter i läroboken tillsammans med läraren innan eleverna får fortsätta att arbeta i läroboken på egen hand. Lärare beskriver att de ofta går igenom texter i läroboken genom att läsa och prata om ord och begrepp tillsammans. De berättar också hur de instruerar eleverna till att ta hjälp av rubriker och bilder för att läsa och förstå en text i läroboken. Lärare på lågstadiet berättar att tydliga instruktioner är viktigt för eleverna. De inleder därför ofta en lektion med att tillsammans gå igenom lärobokstextens begrepp och koppla dem till digitala bilder i lärarhandledningen. När de ska börja arbeta med ett nytt kapitel i läroboken i ämnet matematik går de tillsammans igenom olika

begrepp enligt en begreppslista som finns i början av varje kapitel. De berättar också att det finns digitala delar som komplement till den tryckta läroboken i matematik och de digitala delarna omfattar även instruerande filmer som eleverna kan titta på, särskilt när de gör uppgifter hemma.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.

Av intervjuer med lärare framgår att läroböckerna i matematik på både låg- och mellanstadiet finns i olika nivåer anpassade efter elevernas kunskapsutveckling. Läroböckerna i ämnet innehåller även i sig en nivåuppdelning där vissa sidor har fokus på repetition medan andra på fördjupning. Enligt lärare finns också stöttande delar där elever får rita uppgifter med hjälp av konkreta bilder, vilket kan underlätta för de elever som har svårt att ta till sig det som kan uppfattas som abstrakt i ämnet. Vidare berättar lärare att det finns olika nivåer i läroböckerna som används i ämnet svenska på lågstadiet. Det finns också kopieringsunderlag i lärarhandledningen till läroböckerna på både låg- och mellanstadiet med texter på olika nivåer anpassade efter elevernas förutsättningar. I de samhällsorienterande ämnena berättar lärare på mellanstadiet att det i läroboken finns anpassade frågor i form av grundläggande frågor såväl som fördjupningsfrågor. I andra ämnen ser behovet annorlunda ut, beskriver lärare. Lärare på lågstadiet berättar exempelvis att i ämnet engelska har elever de kunskaper som behövs för att förstå undervisningen som är på en grundläggande nivå och det finns därmed inte ett behov av stödinsatser. Däremot finns det elever som behöver utmaningar och till dem finns det extrauppgifter i lärarhandledningen samt olika lärverktyg. I de naturorienterande ämnena är läroboken, enligt lärare, utmanande eftersom det är många begrepp som eleverna behöver förstå och därför finns inte samma behov av utmaningar för elever som har kommit längre i sin kunskapsutveckling. Lärare uppger också att de själva anpassar uppgifterna i de naturorienterande ämnena för de elever som är i behov av stödinsatser.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning ser till att eleverna har tillgång till läroböcker utanför lektionstid och eleverna uppmuntras inte heller att använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.

Lärare på lågstadiet uppger att de ser till att elever har tillgång till läroböcker utanför lektionstid om eleverna har ett behov av det. Det

framkommer dock att eleverna på lågstadiet framför allt tar hem läroboken i svenska. Lärarna uppger att de tidigt lär eleverna att förstå strukturen för läsläxorna samt att de ger instruktioner till både elever och vårdnadshavare. Lärare beskriver att det på lågstadiet inte finns så stora behov av att elever tar hem läroböckerna i de natur- och samhällsorienterande ämnena då eleverna får ordentliga genomgångar under lektionerna. Enligt lärare får elever däremot ta hem läroböcker i alla ämnen om de själva vill eller om de har varit sjuka och behöver ta igen arbete.

I intervju med lärare framkommer att även eleverna på mellanstadiet får ta med sig läroböckerna hem om det finns ett behov av det, men eftersom det händer att läroböcker försvinner uppmuntrar lärarna inte eleverna till att använda läroböckerna utanför skoltid. Enligt lärare behöver eleverna inte heller ta hem läroböckerna vid läxor och prov eftersom lärarna ger dem sammanfattningar och kopieringsunderlag. Lärare uppger också att eleverna kan arbeta med olika digitala lärverktyg hemma. Vidare berättar elever på mellanstadiet att de inte får ta hem läroböckerna i teknik och i de naturorienterande ämnena eftersom läroböckerna endast finns som klassuppsättningar och att eleverna delar på dessa inom årskursen. Enligt elever får de inte heller ta hem läroböckerna i svenska som andraspråk då dessa läroböcker samlas in efter lektionens slut. Vissa läroböcker får eleverna ta med sig hem om de behöver ta igen efter frånvaro eller om de ska läsa på inför ett prov, men enligt elever får de inte ta med sig dem hem för att repetera.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn endast delvis leder och samordnar arbetet med att se till att alla elever får tillgång till de läroböcker och andra läromedel som de behöver för att utvecklas och nå utbildningens mål.

I intervjuer med både rektorn och lärare framkommer att de anser att tillgången till läroböcker på skolan god och att tillgången har ökat de senaste åren. Skolan har fått statsbidrag för inköp av läromedel som har gjort att tillgången har ökat ytterligare. Rektorn berättar att de också har köpt in fler lärarhandlingar och digitala komponenter som komplement till de tryckta läroböckerna. Trots att rektorn och lärare beskriver att tillgången till läromedel är god, framgår det av intervju med lärare att elevernas tillgång till läroböcker i ämnena engelska och teknik endast delvis är tillgodosedd på lågstadiet. I årskurs 3 finns förvisso arbetsböcker som eleverna skriver i, men eleverna har inte tillgång till grundböckerna. På mellanstadiet delar eleverna på klassuppsättningar av läroböckerna i ämnet teknik och i de naturorienterande ämnena. Under vårterminen

kommer dock eleverna att få egna exemplar eftersom lärarna nyligen har gjort beställningar på dessa läroböcker. Det framkommer även att den lärarhandledning som lärarna på lågstadiet använder i ämnet engelska inte hör till arbetsböckerna som eleverna använder. I Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker framkommer att eleverna i flera ämnen har tillgång till egna exemplar av läroböcker i klassrummet. Vissa läroböcker förvaras i arbetsrum som ligger nära klassrummen, till exempel klassuppsättningar av läroböcker i de naturorienterande ämnena.

Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att rektorn endast delvis styr och leder arbetet med att säkerställa att det finns tillgång till ändamålsenliga läroböcker på skolan. Till exempel är rektorn inte delaktig i vilka inköp som behöver göras i olika ämnen och årskurser. Lärarna väljer vilka läroböcker som ska köpas in och skolans intendent gör därefter inköpen. Intendenten har insyn i skolans budget och meddelar lärarna om det finns utrymme i budgeten att göra fler inköp. Vidare uppger rektorn att det inte finns någon målsättning kring läromedel och att lärarna bestämmer vad de vill köpa in utan att rektorn är involverad i diskussionerna. Rektorn uppger dock att hen vill att lärarna ska tänka långsiktigt och tillsammans kring inköp av läromedel.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att rektorn har sett till att lärarna får förutsättningar att välja läroböcker och andra läromedel. Lärarna väljer tillsammans inom stadiet vilka läromedel de vill köpa in. Förstelärarna har ansvar för att se till att lärarna väljer läromedel som främjar elevernas kunskapsutveckling. Lärare uppger att rektorn har sett till att kalendariet är tydligt. Lärare berättar att de har regelbundna arbetslagsmöten när lärare från hela stadiet träffas och diskuterar bland annat läroböcker och andra läromedel samt förändringar kring inköp. Lärare beskriver att det finns ett gott samarbete inom respektive stadium när det kommer till val av läromedel.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn inte ser till att det finns tillräckliga förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolan, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

I intervjuer med lärare framkommer att det finns ett gott samarbete mellan lärare inom stadierna och att de tillsammans med förstelärare har skapat en gemensam målsättning för arbetet med läromedel. Lärare på mellanstadiet beskriver till exempel att de hela tiden diskuterar med varandra vad som fungerar för eleverna, vad som är för svårt i läroböckerna och hur de kan förklara innehållet på ett bättre sätt. Lärare på lågstadiet berättar att de har diskuterat hur de kan arbeta med läroböckerna i matematik för att nå ett så bra resultat som möjligt. Lärare beskriver att det finns ett visst samarbete mellan stadierna i och med förstelärarna som tillsammans ingår i en pedagogisk utvecklingsgrupp. Till exempel diskuterade hela skolenheten för några år sedan vad de ansåg var rimliga förväntningar på eleverna i alla årskurser och hur läromedel bidrog till elevernas kunskapsutveckling. Dock beskriver lärare att det finns ett behov av en långsiktig plan och ett bättre samarbete för att skapa en gemensam målsättning för hela skolenheten.

I intervjuer med både rektorn och lärare framkommer att rektorn inte är involverad i lärarnas arbete med läromedel utan att hen har lämnat över ansvaret för detta till förstelärarna. Rektorn uppger dock att förstelärarnas diskussioner främst handlar om lärarnas undervisning och inte specifikt om hur de använder läroböcker i undervisningen samt att läroböcker framför allt diskuteras när det är dags att göra nya inköp. Både rektorn och lärare berättar att skolan ska införa ett nytt arbetssätt efter årsskiftet som innebär stadieöverskridande ämneskonferenser, vilket de tror kan möjliggöra diskussioner och ett ökat samarbete kring läromedel som omfattar båda stadierna.

I intervjuer med rektorn och lärare beskrivs hur läroböcker används i undervisningen på skolenheten för att stärka elevernas läsning och läsförståelse. Lärare berättar att de arbetar med läsning och läsförståelse hela tiden på olika sätt. Till exempel läser de texter i läroboken tillsammans, arbetar med att hitta ledtrådar i texterna, läser mellan raderna och diskuterar svåra ord och begrepp. Även i ämnet matematik arbetar de med läsförståelse genom att diskutera nyckelord i matematikläroboken. Att lyfta begrepp i faktatexter i läroböckerna uppger rektorn är något som de har pratat om tillsammans på skolenheten och något som hen anser är viktigt.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn inte styr och leder lärarnas utvärderingar av hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen.

I intervjuer med rektorn och lärare framkommer att tillgången till och användningen av läroböcker diskuteras när lärarna träffas stadiervis. Lärare på lågstadiet berättar till exempel att de diskuterar både befintligt undervisningsmaterial och hur de bör prioritera eventuella nya inköp. Rektorn uppger också att frågor om läroböcker och läromedel kan lyftas med förstelärarna och att de i sin tur kan organisera konferenser där denna typ av samtal kan föras. Rektorn påtalar dock att samtalen främst handlar om val av läroböcker och inte hur läroböckerna ska användas i undervisningen. Rektorn uppger att det inte finns något systematiskt arbete med hur uppföljningar eller utvärderingar av läromedel ska göras. Hen uppger också att de uppföljningar som skolan gör främst handlar om undervisningens kvalitet, inte kopplat till just specifika läroböcker.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Eleven ska successivt få fler och större

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är den begränsade tillgången till och användningen av läroböcker i ämnena engelska och teknik på lågstadiet. När undervisningen bygger på olika lärverktyg och en arbetsbok utan en grundbok, blir det svårt för eleverna att få en tydlig överblick och progression i sin kunskapsutveckling. Det kan leda till variation i kvaliteten och mindre systematisk undervisning. Dessutom används läroböcker i begränsad utsträckning i ämnet teknik på mellanstadiet. Det gör att eleverna inte får möjlighet att arbeta med läroböckerna på ett sätt som stimulerar deras intresse och förståelse för ämnet. På lång sikt kan det påverka elevernas studiemotivation och resultat.

Genom att använda läromedel och tillhörande lärarhandledningar kan dessa stödja lärandet på olika sätt. Bland annat kan ändamålsenliga läromedel skapa sammanhang och ge en överblick och på så sätt främja lärandet. Lärarna kan med hjälp av lärarhandledningar planera en undervisning som ger eleverna sammanhang och överblick. Eleverna kan genom läromedel få succesivt alltmer utmanande uppgifter och texter vilket gynnar deras kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker och andra läromedel samt att lärare medvetet arbetar med texterna i dessa läromedel för att ge eleverna sammanhang och struktur. Ett sådant arbete kan bidra till elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Det kan också handla om att rektorn ser till att lärare får tillgång till lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Skolverket har material som kan användas i detta.³

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

³ [Strukturerad undervisning - en modell i sex steg - Skolverket](#) hämtad 2026-01-16.

kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁴ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.⁵ Av förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna i begränsad utsträckning låter eleverna använda läroböcker utanför lektionstid. Att eleverna på mellanstadiet endast i några ämnen får låna hem läroböckerna från skolan försvårar deras möjligheter till fördjupning, repetition och förberedelse samt för läxläsning.

Genom att öka tillgången till och aktivt främja användningen av läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁷

⁴ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800).

⁵ Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁶ Prop. 2023/24:21 s. 46.

⁷ [Läxor - Skolverket](#) hämtad 2026-01-16.

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygsriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med att se till att eleverna har tillgång till relevanta och ändamålsenliga läroböcker i undervisningen. Granskningen visar att eleverna har begränsad tillgång till läroböcker i flera ämnen och årskurser. Vidare framgår att rektorn inte heller har sett till att det finns någon enhetlighet och målsättningar för tillgången till läroböcker och andra läromedel.

Genom att öka tillgången till läroböcker ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen, oavsett tidigare kunskaper vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

⁸ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

Utvecklingsområde 4

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.¹⁰ Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.¹¹ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.¹² Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹³ Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁴

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn endast i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med användningen av läroböcker och andra läromedel. Det finns inget gemensamt och medvetet arbete eller en röd tråd i användningen mellan stadierna på skolan och arbetet har inte heller ett tydligt mål.

Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som

⁹ 1 kap. 4 § skollagen (2010:800).

¹⁰ Prop. 2023/24:21 s. 30.

¹¹ 1 kap. 9 § skollagen.

¹² Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

¹⁴ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Utvecklingsområde 5

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.¹⁵ Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.¹⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det i nuläget inte görs någon systematisk uppföljning, utvärdering eller analys av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Rektorn har inte gett lärarna förutsättningar till ett sådant arbete. Rektorn har inte heller vidtagit några åtgärder som handlar om tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel.

Genom att rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att systematiskt följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Sådana

¹⁵ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹⁶ prop. 2023/24:21 s. 27.

förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.¹⁷

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare

Signerat av: Roger Persson

X Tora Andersson

Föredragande

Signerat av: Tora Andersson

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredaren Ann Goliath-Pillóla deltagit.

¹⁷ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2026-01-16.

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹⁸ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹⁹:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.²⁰

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.²¹ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²²

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

¹⁸ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹⁹ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

²⁰ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

²¹ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

²² Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²³

²³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Ulvsättraskolan den 2 december 2025. Besöket genomfördes av utredarna Tora Andersson och Ann Goliath-Pillola.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Järfälla kommun med förskoleklass och grundskola för årskurserna 1–6. Förskoleklass har inte ingått i granskningen. På skolenheten går 390 elever i årskurserna 1–6.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel i undervisningen på ett sätt som skapar överblick och sammanhang i ämnet.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel på ett sätt som ger eleverna möjlighet till progression samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer.	Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel.
Lärarna använder läroböcker eller andra läromedel för att utveckla elevernas läsförståelse.	Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.
Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen.	Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.
Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov.	
Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	